

УДК 81'25:167.1(045)

ПРОБЛЕМА НЕПЕРЕКЛАДНОСТІ, ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ У ПЕРЕКЛАДІ

Анастасія Бучумаш

здобувачка вищої освіти за другим (магістерським) рівнем зі спеціальності
035 Філологія Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»,
Одеса, Україна
e-mail: buchumaschna7599@gmail.com

Ілона Дерік

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри перекладу і теоретичної
та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
Одеса, Україна
e-mail: ilonaderik@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1476-2391>

АНОТАЦІЯ

У статті досліджено поняття «перекладність» та «неперекладність», особливості їх перекладу, проблеми та шляхи вирішення неперекладності. З'ясовано: перекладність та неперекладність — це психолінгвістична та етнолінгвістична адекватність перекладу, у складі якої є інтелектуальний, психолінгвістичний, культурний, філософський фактори. Учасниками процесу є автор оригіналу, як носій культури, та перекладач, як інтерпретатор повідомлення. Виокремлено такі причини перекладності та неперекладності: відмінність мов, їх асиметричність; атмосфера твору, яка наявна у кожній мові і, у більшості випадків, є індикатором ідентичності, прийомом створення національного менталітету; недостатній рівень попередньої інформації, необхідної для адекватної передачі повідомлення вихідної мови.

В статті також описані слова, які не перекладаються та не мають аналогу у мові перекладу, адже у мові оригіналу охоплюють широкую систему поглядів на речі. Вислови чи лексичні одиниці, які інтерпретатор не в змозі передати, у науковій літературі називаються лакунами.

ми. Лакуни не вказують на неможливість перекладу, вони звертають увагу на відсутність еквіваленту враховуючи соціальні, культурні, етнічні та історичні особливості. Розглянуто приклади слів і висловів, взятих з різних мов, які втрачають під час перекладу своє культурне та ментальне забарвлення, а також використання перекладацьких трансформацій для адекватної передачі повідомлення з мови оригіналу на вихідну мову. Принципом вибору прикладів слугував соціокультурний аспект.

У роботі вивчені та описані в працях теоретиків і практиків перекладу прийоми і методи перекладу, які застосовуються перекладачем для досягнення смислової близькості тексту перекладу до тексту оригіналу. Проаналізовано актуальні праці зарубіжних письменників.

Ключові слова: перекладність, неперекладність, перекладацька трансформація, адекватність перекладу, лакуни, аналог, еквівалент, мова, доместикація, культурний аспект, перекладацький прийом, перекладацький коментар, інтерпретація, адаптація.

Вступ. Значимість перекладу, як носія культури, посередника між країнами світу, засобу для обміну духовними та матеріальними надбаннями, постійно зростає. Це пояснює актуальність даної теми. Питання перекладності та неперекладності в перекладі, яке вже протягом тривалого часу перейшло до категорії міждисциплінарних досліджень, створювало і створює чимало дискусій та суперечок між вченими-теоретиками та практикуючими перекладачами.

Мета статті полягає в аналізі різних підходів у публіцистичній та художній літературі до понять «перекладність» та «неперекладність», а також у пошуках причин культурної неперекладності, розкритті на конкретних прикладах проблеми вирішення цієї проблеми у перекладі. Та у проведенні перекладознавчого аналізу для визначення переліку перекладацьких стратегій, які застосовуються для вирішення проблеми неперекладності.

Завдання дослідження — розкрити значення поняття «неперекладність»; дати визначення поняттю та класифікацію перекладацьких трансформацій; розглянути різні теорії і функції перекладу, з'ясувати причини неперекладності, сформулювати основні функції перекладу як аспекта зближення культур, навести приклади адекватної передачі інформації.

Матеріали та методи дослідження. У ході проведення дослідження застосовано комплекс методів: порівняльний та семантичний аналіз, аналіз навчальних посібників і практикумів з перекладу, метод уза-

гальнення та систематизації отриманих результатів. Були використані також лінгвістичні методи дослідження: зіставний, описовий.

Матеріалом дослідження виступили праці Х. Гадамера, А. Гумбольдта, А. Фінкеля, Є. Верещагіна, Л. Латишева, Л. Бархударова, В. Колера, В. Комісарова, Е. Мішкурова, Н. Тимко, І. Струк, А. Ситко, Г. Єнчевої.

Результати дослідження. Перекладність визначається як принципова можливість перекладу з однієї мови на іншу. Для створення адекватного перекладу потрібно усунути певні «бар'єри» на будь-якій стадії перекладу:

- лінгвістична (властивості синтаксису, семантики і прагматики мовних виразів мови оригіналу і мови перекладу);
- семантична (відмінність семантики мов: розбіжності в класифікаціях, граматичні розбіжності, граматичні розбіжності як метафоричний чинник та «хибні друзі перекладача»);
- синтаксична (типи мови синтаксису, лексична сукупність, що означає два типи одиниць — речення та фраза, які використовуються в конкретній синтаксичній ситуації);
- прагматична (відповідність цільового тексту: відображення стилістичних особливостей, тобто передача ідіом і прислів'їв, описів анафор та метафор, а також збереження особливостей стилю автора й ін.);
- додаткова лінгвістична (виявлення способу передачі фактів, притаманних культурі, з мовою якої працює автор на мову перекладу).

У випадку контакту з «чужою» культурою адресат інтуїтивно порівнює її зі своєю культурою. Саме цей чинник і демонструє помилкове тлумачення, визначає нерозуміння своєрідних проявів і прикмет чужої культури. У такий спосіб перекладач може невдало передати особливості чужої культури, що відрізняються, а суб'єкт не матиме змоги отримати повідомлення в повній мірі та вірно його зрозуміти (Бацевич, 2004: 344).

Процес розвитку норми перекладу спостерігається в разі взаємодії п'яти типів вимог:

- еквівалентність перекладу;
- жанри і стилістичні засади перекладу;
- мовлення перекладу;
- практичне застосування вимог перекладу;
- звичайна норма перекладу.

Таким чином, якщо немає лінгвістичних бар'єрів, саме культурні відмінності можуть бути перешкодою в міжкультурній комунікації. У такому разі застосовується коротка схема перекладу, яка є характерною для обставин, коли мовець фактично не знає мови, а для демонстрації комунікативних задумів він послуговується різними словниками та джерелами.

Кожну повну чи коротку схему перекладу називають когнітивними стратегіями перекладу, адже вони обираються залежно від комунікативних обставин.

Також відомо, що в середньому обсяг речень відрізняється у кожній мові. Наведемо приклад, англійській мові властиві невеликі речення, на відміну від французької чи німецької. У тому випадку, коли ці відмінності не відіграють важливої ролі у перекладі, навіть якщо він вдало виконаний, тоді можливо переклад буде не в повній мірі зрозумілий адресатом. Кожна мова має деякі методи для того, щоб виразити певні стійкі значення. Ці методи визначаються тільки прагматичними конвенціями, а не системою мови (Антонюк, 2008: 72).

Завданням перекладача є показати знання потрібних конвенцій, замість пропозицій буквального перекладу певних виразів. Процес інтерпретації передбачає, що в процесі здійснюється створення певного концептуального освоєння сенсу конкретного тексту, що є незалежним від властивостей та різноманітних деталей двох мов (Антонюк, 2008: 72).

Окремо розглядається призначення процесу відображення у мові перекладу реалій. В ході перекладу реалії наявні дві можливості:

- передача доречного змісту, користуючись одиницями мови цілком;
- збереження у тексті перекладу реалій мови-джерела.

У більшості випадків у процесі перекладу обмірковуються й інші труднощі, які трапляються перекладачеві у ході його роботи. Тож, компетентний перекладач має бути обізнаним зі всіма особливостями обох мов, вміти вдало користуватися перекладацькими прийомами та трансформаціями, а також знати відмінні риси інших культур.

Для того, щоб досягти адекватного перекладу і знайти вдалі еквіваленти, потрібно розуміти, що можливі опущення. Проте є низка перетворень, які дають змогу створити адекватний переклад всього тексту. Ці перетворення мають назву «трансформації».

Насамперед термін «трансформація» має зв'язок із становленням «трансформаційної граматики». Трансформаційна граMATика являє собою норми виникнення синтаксичних структур, для яких характерний єдиний план змісту, проте їх різниця полягає в плані вираження.

Відповідно до норм трансформацій з початкової структури запроваджуються інші структури, або, навпаки, крайні належать до вихідної структури. Наведемо приклад: з початкової структури «Хлопчик читає» спостерігаємо перетворення «Читання хлопчика», «Хлопчик, який читає», «Прочитане хлопчиком» і т. д. Положення щодо опису трансформацій перекладача тлумачиться згідно з початковими нормами певної мови.

Видатному перекладачеві Р. К. Міньяр-Белоручевій належить таке формулювання: «Трансформація — суть професії перекладача» (Карабан, 2003: 126). Воно вдале у розумінні того, що процес інтерпретації можливо відобразити як міжмовну трансформацію тексту — з мови оригіналу на мову перекладу.

Ця трансформація здійснюється не дослівно, оскільки текст оригіналу перекладач залишає без змін та зберігається зміст вихідного тексту, саме на цій базі з'являється кінцевий текст. У ході перекладу досить значущим є відображення початкового змісту тексту оригіналу. Використання конкретних певних стратегій та прийомів, і навіть перекладацьких трансформацій, дає можливість створити якісну інтерпретацію.

Неперекладність — відсутність у мові перекладу еквівалента для певних понять та висловів вихідної мови. Неperекладність іноді тлумачать як нульову перекладність окремих частин та структур тексту (Мишкурів, 2013). Вона існує на рівні окремих слів та понять, але не на рівні тексту. Можливе твердження, що перекладність буває відносною. В літературі виокремлюють лінгвістичну та культурну неперекладність.

Таким чином, спостерігаємо поляризацію понять. Тож можемо сказати, що перекладність та неperекладність — це психолінгвістична та етнолінгвістична адекватність перекладу, у складі якої є інтелектуальний, психолінгвістичний, культурний, філософський фактори. Учасниками процесу є автор оригіналу як носій культури та перекладач як інтерпретатор повідомлення. Згідно з Н. Конрадтом, до

завдання перекладача входять передача атмосфери твору та її складових, а також детальний історичний аналіз окремих елементів культури (Мишкурів, 2018). Таким чином, відбувається не лише переклад з однієї мови на іншу, а й комунікація декількох культур.

Методологія дослідження репрезентована такими поняттями:

1) гносеологічне обґрунтування ідеї перекладності. Згідно з цією теорією повноцінне відображення оригіналу відбувається лише за допомогою декількох перекладів, які можуть слугувати доповненнями один одного (А. Федоров);

2) філософська домінанта про нескінченне пізнання;

3) діалектична відповідність частини та цілого, які реалізують будь-який переклад завдяки відносній унікальності принципів мислення;

4) поєднання законів мислення та різноманітність прийомів вираження ідеї.

Були використані лінгвістичні методи дослідження: порівняльний, зіставний, описовий.

Виокремлюють такі причини перекладності та неperекладності:

1) відмінність мов, їх асиметричність (лексична, семантична, граматична, лінгвістична);

2) атмосфера твору (А. Гумбольдт), яка наявна у кожній мові й у більшості випадків є індикатором ідентичності, прийомом створення національного менталітету (Панченко, 2010);

3) недостатній рівень попередньої інформації, необхідної для адекватної передачі повідомлення вихідної мови.

Таким чином, у процесі перекладу зіштовхуються декілька теорій:

— неможливість перекладу. Головна теза: втрата частини вихідного повідомлення при перекладі, відсутність можливості адекватної передачі інформації з мови оригіналу. Представниками цієї теорії є: Г. Лейбниць, А. Шлегель, Ф. Шлейермахер, В. Беньямин та інші.

— лінгвістична відносність. Основна думка: положення, цінності та спосіб мислення окреслюються певною мовою, носієм якої може бути інша людина. Прибічники цього твердження: В. Гумбольдт, Л. Вейсбергер, Е. Сепір та інші.

Адекватна перекладність (положення щодо лінгвістичних універсалій): дійсна реальність орієнтовно однакова для усіх народів і саме тому більш-менш передана в усіх мовах. У літературі також спосте-

рігаємо поняття «буквалізм», який сприймає мову, за твердженням Ж. Мунена, як механічну систему слів.

Код культури та ментальність народу найбільшою мірою проявляються саме в мові. Насамперед це показують мови, в яких змогли зберегти первісну «чистоту», відданість канонам, тобто пуризм. Більш детальному аналізу цього положення присвячена стаття М. Желуденко та А. Сабитової «Пуризм мови як детермінанта ідентичності» (Желуденко, Сабитова, 2014: 51–54).

У мові також трапляються слова, які не перекладаються та не мають аналогу у мові перекладу, адже у мові оригіналу охоплюють широку систему поглядів на речі. Вислови чи лексичні одиниці, які інтерпретатор не в змозі передати, у науковій літературі називаються лакунами. Лакуни не вказують на неможливість перекладу, вони звертають увагу на відсутність еквівалента, враховуючи соціальні, культурні, етнічні та історичні особливості. Передусім викликають труднощі у процесі перекладу є такі групи лакун: наукова термінологія, поезія, прислів'я та приказки, гра слів, сімейні стосунки, військова термінологія.

Таким чином, для досягнення рівноцінної комунікації перекладач повинен самостійно досягти рівноцінної комунікації (Евтеєв, Латисhev, 2018).

Н. Тимко стверджує, що переклад — це лінгвокультурна трансляція, яка визначається мовою і культурою. Труднощі для роботи перекладача становлять елементи, які знаходяться на рівень вище, ніж звичайна мовна комунікація, і пов'язані з внутрішніми проявами культури (цінності, віра, спосіб мислення) (Тимко, 2010: 61–66). Про важливе призначення мови у створенні картини світу писав В. Гумбольдт, який припускав, що мова повинна виконувати свою антропологічну роль, тому картина світу формується саме разом з мовою.

Л. Вайсбергер писав: «Кожна рідна мова містить в собі обов'язковий для певної мовної групи посередній світ» (Zwischenwelt), що бере участь у формуванні його картини світу. Крізь перехідний світ людина сприймає реальність, що акцентує увагу на детермінуючому значенні мови (Нуриєв, 2007).

Розглянемо приклади слів і висловів, взятих з різних мов, які втрачають під час перекладу своє культурне та ментальне забарвлення, а також покажемо використання перекладацьких трансформацій для

адекватної передачі повідомлення з мови оригіналу на вихідну мову. Принципом вибору прикладів слугував соціокультурний аспект.

Чорний кіт (*black cat*) в українській мові вважається символом невдачі, а в англійській, навпаки — прикмета вдачі. У такому випадку під час перекладу необхідно надати додатковий коментар. Вислів у німецькій мові *Schweinhaben* перекладається «мати вдачу, везіння», оскільки свиня у німців — символ вдачі та успіху. Лелека викликає у нас асоціацію зі смутком за рідною домівкою. В Китаї журавель — символ мудрості, обережності, а туги за батьківщиною — дикі гуси. У процесі перекладу на китайську мову «лелека» перекладається як «дикі гуси». Ця перекладацька стратегія має назву культурна доместикація, тобто прийом перекладу, який формується в умовах приймаючої культури.

Ще однією перекладацькою трансформацією, яка користується успіхом при досягненні соціокультурної адекватності під час перекладу, слугує перекладацький коментар. У романі Е.-М. Ремарка «Три товариші» (Ремарк, 2002: 423) між головними героями відбувається діалог:

- *Тож, що ти хочеш, чай чи каву?*
- *Каву, просто каву, Пат. Адже я селянин. А що ти будеш пити?*
- *Я вип'ю з тобою каву.*
- *А взагалі ти н'єш чай?*
- *Так.*
- *Тоді навіть ж каву?*

Перекладач навмисно зробив такі коментарі, щоб висвітлити справжнє значення цього діалогу: «В описані часи чай вважали в Німеччині напоєм вищого класу суспільства, а каву була напоєм звичайного народу» (Тимко, 2010: 61–66). В українській мові також існує лексика, яка при перекладі на іншу мову, наприклад, німецьку й англійську, втрачає своє ментальне забарвлення: *може-таки, туга, вульгарність, хамство, буття, юридичний, свавілля, подвиг, інтелігенція, душа, істина* (13 українських слів, які важко пояснити іноземцям, 2019).

Проаналізуємо приклади передачі з мови оригіналу іменника «істина». Цілковитим лідером у перекладі іменника «істина» є *die Wahrheit*. Наприклад:

1. Назовні виходить рівно стільки істини, скільки ми виводимо. Перемога розуму може бути лише перемогою розумних. — *Es setzt sich*

nur so viel Wahrheit durch, als wir dutschsetzen; der Sieg der Vernunft kann nur der Sieg der Vernünftigen sein (Б. Брехт).

2. Це було зображення Істини, натхненниці його промов. — *Das war das Bild der Wahrheit, die er damit zum Schutzgeist seiner Worte machte.*

Якщо розглянути це більш детально, то побачимо, що у стійких поєднаннях вже зустрічаються синоніми *die Weisheit* (мудрість), *wahr* (правдиво, правдивий, правда):

1. *Das ist eine alte Weisheit* — це стара правда.

2. *Daran ist schon etwas Wahres* — в цьому є частка правди.

3. *Es wurde das Gerücht ausgestreut, Blorna wolle sich scheiden lassen ein Gerücht, an dem nichts, aber auch gar nichts wahr war, das aber dennoch zwischen den Eheleuten ein gewisses Mißtrauen säte.* — Були поширені чутки, ніби Блорна має намір розлучитися з дружиною, чутки, які нічого, ну зовсім нічого спільного з істиною не мали, проте вони посіяли між подружжям велику недовіру.

4. *So ist die wahrlicht weise Ansicht der Heiligen Kirch über das Essen von Fleisch.* — Такий воістину мудрий погляд Святої Церкви на куштування м'яса (Е.-М. Ремарк).

Наведемо ще декілька прикладів. В українській мові існують іменники «кохати» та «любити», в словниках детально описані семантика, етимологія, типи «любові» та «кохання». Любов тлумачать як більш широке і піднесене поняття: «любов» — це прихильність, великий інтерес, внутрішнє прагнення, глибока пошана, духовна близькість. У християнстві любов — це найвища чеснота, а цілковитий вірець любові — любов Бога до людини і людини до свого ближнього. У німецькій та англійській мовах існує лише одне слово — *die Liebe* (нім.), *love* (англ.). Проте у всіх слов'янських мовах існує аналог слова «кохати».

Висновки. Явище, яке в науковій літературі тлумачать як неперекладність, у більшості випадків означає труднощі у виборі відповідного конкретним реаліям мови оригіналу аналога у мові перекладу. Неперекладність також може вказувати на недостатній рівень підготовчої (психолінгвістичної чи соціокультурної) інформації одержувача або перекладача.

Неперекладність є відносною, вона може бути як лінгвістичною, так і культурною, її причинами є: відсутність відповідних етнокультурних реалій у мові перекладу, недостатність актуальних реалій по-

дій у мові, на яку здійснюється інтерпретація, ситуації, коли більш доречно з деяких причин, наприклад, релігійних, уникнути прямого перекладу, недостатній рівень підготовки одержувача. Можливе твердження, згідно з яким проблема перекладності та неперекладності не існує взагалі, оскільки є перекладацькі трансформації, які дозволяють передати сенс необхідного повідомлення.

Переклади текстів з інтерпретацією соціо- та етнокультурних, а також історичних та інших реалій виконують декілька функцій: збагачення словарного запасу української мови; лінгвокультурна адаптація, передача атмосфери твору (Є. Мишкурів); розширення особистих морально-етичних кордонів; поповнення духовних цінностей, оскільки мова (В. Гумбольдт, А. Потебня) — духовна сила, без якої людина не може існувати; формування міжкультурної компетентності. В даному контексті фундаментальною функцією перекладу є культура.

Переклад — чинник зближення культур, а також форма культурного взаємообміну не лише зовнішніми засобами мови, а й внутрішніми ресурсами, в яких сформовано глибокі духовні замисли. Окрім того, згідно з думкою Р. Якобсона, існує альтернативна вербальна форма передачі інформації: живопис, танець, музика.

Перспективним в такому контексті можна вважати загальне дослідження мовних, соціокультурних та психолінгвістичних рівнів мови в перекладі.

ЛІТЕРАТУРА

13 українських слів, які важко пояснити іноземцям. URL: <https://adme.media/svoboda-kultura/13-slov-russkogo-yazyka-u-kotoryh-net-tochnogo-perevoda-ni-na-odin-drugoj-yazyk-1984565/>

Антонюк С. М., Бурковська Л. Д. Переклад юридичної, економічної та соціально-політичної літератури. Хмельницький : ХНУ, 2008. 72 с.

Бачевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ : Академія, 2004. 344 с.

Евтеев С. В., Латишев Л. К. До проблеми неперекладності: культурна неперекладність. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/k-probleme-perevodimosti-kulturnaya-neperevodimost>

Желуденко М. А., Сабитова А. П. Пуризм як детермінанта ідентичності. Запоріжжя : ЗНУ. 2014. № 62. С. 51–54.

Карабан В. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську мову. Вінниця, 2003. 126 с.

Мишкурів Э. Н. Герменевтико-переводческий методологический стандарт в зеркале трансдисциплинарности (часть III). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/germenevtiko-perevodcheskiy-metodologicheskiiystandart-v-zerkale-transdistsiplinarnosti-chast-III-interpretatsiya>

Мишкурів Э. Н. О «герменевтическом повороте» в современной теории и методологии перевода (часть I). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/o-germenevticheskom-povorote-v-sovremennoy-teorii-i-metodologii-perevoda-chast-I>

Нуриев Л. Х. К вопросу переводимости. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/k-voprosu-o-perevodimosti>

Панченко В. Вильгельм фон Гумбольдт. Внутренняя форма языка как отображение самобытности этнической культуры. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/vilgelm-fon-gumboldt-vnutrennyaya-formazyka-kak-otrazhenie-samobytnosti-etnicheskoy-kultury>

Ремарк Е. М. Три товариші. 2002. 423 С. URL: <https://books.google.com.ua> (дата звернення: 02.10.2022).

Тимко Н. В. До питання передачі культурної специфіки тексту у перекладі. *Вісник Державного лінгвістичного університету*. Лінгвістичні питання перекладу. 2010. № 1. С. 61–66.

THE ISSUE OF UNTRANSLATABILITY AND WAYS TO OVERCOME IT IN TRANSLATION

Anastasiia Buchumash

Master Student in Philology, State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky”,
Odesa, Ukraine
e-mail: buchumaschna7599@gmail.com

Ilon Derik

Candidate of Philology, Associate Professor of the Department of Translation and Theoretical and Applied Linguistics,
State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky”,
Odesa, Ukraine
e-mail: ilonaderik@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1476-2391>

SUMMARY

The article explores definition: “translatability” and “untranslatability”, peculiarities of their translation, problems and ways of solving untranslatability. It is found out that translatability and untranslatability are psycholinguistic and ethnolinguistic adequacy of translation, which includes intellectual, psycholinguistic, cultural, philosophical factors. The participants of the process are the author of the original as a carrier of culture and the translator as an interpreter

of the message. The following reasons for translatability and untranslatability are highlighted: the difference of languages, their asymmetry; the work, which is present in each language and in most cases is an indicator of identity, a method of creating a national mentality; insufficient level of prior information necessary for adequate transmission of the message of the source language.

This article also described words that are not translated and have no analogue in the target language, because in the source language it covers a wide system of views on things. Expressions or lexical units that the interpreter is unable to convey are called lacunae in the scientific literature. Lacunae do not indicate the impossibility of translation, they draw attention to the lack of equivalent, taking into account social, cultural, ethnic and historical features. Examples of words and expressions taken from different languages that lose their cultural and mental coloring during translation are considered, as well as the use of translation transformations to adequately convey the message from the source language to the target language. The principle of choosing examples was the socio-cultural aspect.

In this paper we explored the techniques and methods of translation described in the works of theorists and practitioners of translation, which are used by the translator to achieve semantic closeness of the translated text to the original text. The actual works of foreign writers are analyzed.

Key words: translatability, untranslatability, translation transformation, adequacy of translation, lacunae, analogue, equivalent, language, domestication, cultural aspect, translation technique, translation commentary, interpretation, adaptation.

REFERENCES

- 13 ukrainskykh sliv, yaki vazhko poiasnyty inozemtsiam [Ukrainian words that are difficult to explain to foreigners] [in Ukrainian]. URL: <https://adme.media/svoboda-kultura/13-slov-russkogo-yazyka-u-kotoryh-net-tochnogo-perevoda-ni-na-odin-drugoj-yazyk-1984565/>
- Antoniuk S. M., Burkovska L. D. *Pereklad yurydychnoi, ekonomichnoi ta tsialno-politychnoi literatury*. [Translation of legal, economic and socio-political literature] Khmelnytskyi: KhNU, 2008. 72 p. [in Ukrainian].
- Batsevych F. S. *Osnovy komunikatyvnoi linhvistyky: pidruchnyk / F. S. Batsevych*. [Basics of communicative linguistics] Kyiv: Akademiia, 2004. 344 p. [in Ukrainian].
- Evteiev S. V., Latyshev L. K. *Do problemy neperekladnosti: kulturna neperekladnist*. [To the problem of untranslatability: cultural untranslatability] [in Ukrainian]. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/k-probleme-perevodimosti-kulturnaya-neperevodimost>
- Zheludenko M. A., Sabytova A. P. *Puryzm yak determinanta identychnosti*. [Purism as a determinant of identity] *Zaporizhzhia: ZNU*. 2014. № 62. p. 51–54. [in Ukrainian].
- Karaban V. *Teoriia i praktyka perekladu z ukrainskoi movy na anhliisku movu*. [Theory and practice of translation from Ukrainian to English] Vinnytsia, 2003. 126 p. [in Ukrainian].
- Myshkurov Э. Н. *Hermenevtiko-perekladatskiy metodolohichniy standart u dzerkali transdistsiplinarnosti (chastyna III)*. [Hermeneutic-translation methodological standard of transdisciplinary] [in Ukrainian]. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/germenevtiko-perevodcheskiy-metodologicheskiiystandart-v-zerkale-transdistsiplinarnosti-chast-III-interpretatsiya>

Myshkurov O. N. Pro «hermenevtychnyi povorot» u suchasniy teorii ta metodolohii pereklada (chastyna I). [About the “hermeneutic turn” in the modern theory and methodology of translation] [in Ukrainian]. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/o-germenevticheskompovorote-v-sovremennoy-teorii-i-metodologii-perevoda-chast-1>

Nuryiev L. Kh. Do pytannia pro perekladnist. [To the question of translatability] [in Ukrainian]. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/k-voprosu-o-perevodimosti>

Panchenko V. Vylhelm fon Humboldt. Vnutrishnia forma movy yak vidbytok samobutnosti etnichnoi kultury. [The internal form of language as an imprint of the identity of ethnic culture] [in Ukrainian]. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/vilgelm-fon-gumboldt-vnutrennya-ya-formazyky-kak-otrazhenie-samobytnosti-etnicheskoy-kultury>

Remark O. M. Try tovaryshi. [Maria Remarque’s novel “Three Comrades”] 2002. p. 423. URL: <https://books.google.com.ua> (data zvernennia: 02.10.2022). [in Ukrainian].

Tymko N. V. Do pytannia peredachi kulturnoi spetsyfiky tekstu u pereklyadi. [To the question of transferring the cultural specificity of the text in translation] Visnyk Derzhavnoho linhvistychnoho universytetu. Linhvistychni pytannia perekladu. 2010, № 1. p. 61–66. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 1.06.2022

УДК 81’25:82–5:32+37.091.279.7(045)

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ КАТЕГОРІЇ ОЦІНКИ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ

Іванна Гелета

здобувачка вищої освіти за другим (магістерським) рівнем зі спеціальності
035 Філологія Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
Одеса, Україна
e-mail: ivannageletaa@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5911-502X>

Наталія Жмаєва

кандидат філологічних наук, доцент кафедри перекладу і теоретичної
та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
Одеса, Україна
e-mail: zhmaeva@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3382-0155>

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена аналізу прийомів перекладу лінгвістичних засобів вираження категорії оцінки на матеріалі перекладів політичних промов з української мови англійською. У сфері лінгвістики категорія оцінки викликає низку розбіжностей. Оцінка як функціонально-семантична категорія поширюється на всі рівні мови і представлена сукупністю мовних одиниць з оцінним значенням, які виражають позитивне або негативне ставлення мовця до змісту повідомлення, спрямоване на реалізацію певного комунікативного завдання. Оцінка характеризується специфічною структурою. Виділяють обов’язкові компоненти оцінної побудови: оцінюючий суб’єкт та об’єкт.

Найбільш доречною із існуючих у лінгвістиці класифікацій оцінки для аналізу зазначеної категорії у політичному дискурсі уявляється класифікація, виокремлена О. М. Вольф, яка передбачає розподіл раціональної